

Nonro mag *Chenro mar Chokruok* *mar Ngimawa kod Tijwa*

SEPTEMBER 7-13

MWANDU MA YUDORE E WACH NYA-SAYE | WUOK 23-24

“Kik Itim Gimoro Mana Nikech Ji Mang’eny Timo”

w18.08 4 ¶7-8

Be Ing’eyo Weche Duto Adier?

⁷ Be dibed ni iheroga oro ne osiepeni e-mail kata mesej mamoko? Ka en kamano, sama iwinjo wach moro manyien e television, radio, kata intanet, yot ahinya mondo wachno oili mi ichak timori ka ng’ama ondik tij fwambo gi keyo ma kowinjo awinja gimoro ni i, to okeyo ne ji. Kata kamano, sama pok ioro mesejno, penjri ane ni: ‘Be an gadier gi wach ma koro adwa keyoni? Be ang’eyo weche duto motudore gi wachni?’ Ka ok in gadier gi wachno, inyalo po kichako oro ne owete gi nyimine wach ma miriambo. Ruche mana gi sama ichichee kodeno.

⁸ Nitie gima chielo momiyo ok onego wake ne ji e-mail kata mesej ma pok wanono maber. Nitie pinje moko ma orido ne owetewa ngima e weche lamo. Moko be ogoyo tijwa marfuk. E pinje kaka mago, jowasikwa nyalo chako keyo weche mag miriambo mondo gimiwa luoro kata gimi kik wage-nre. Kuom ranyisi, ne ane gima notimore kuma chon ne iluongoga ni Soviet Union. Polise ma ne ong’ere kaka KGB ne ochako keyo miriambo ka giwacho ni nitie owete moko mochwiny ma ne ndhogo jo Jehova. Ji mang’eny ma ne oyie gi miriambono gikone ne oweyo tiyo ne Jehova ma giwuok e riwruok mare. Ne lit ndi! Gima ber en ni thoth owetego bang’e noduogo e adiera; moko to nodhi chuth. Yiegi nokethore.

(1 Tim. 1:19) Ang’o ma wanyalo timo mondo gima kamano kik yudwa? Kik ike weche mag miriambo kata weche ma ok in-go gadier. Kik ibed ng’ama iwuondo awuonda e yo mayot. Non weche duto ka pok iorogi ne ng’ato ang’ata.

it-1-E 11 ¶3

Harun

Ber ng’eyo ni kinde adekgi duto, Harun ok e ma ne ochwalo ji mondo otim gik mari-chogo, to nenore ni en noyie mondo gik ma ne timore kaachiel gi oganda othung’e. E richo mokwongo ma notimo, nonyalo tiyo gi puonj ma yudore e chik ma wacho niya: “Kik itim gima rach mana nikech ji mang’eny timo.” (Wu 23:2) Kata kamano, Ndiko wuoyo kuome e yo maber kendo Wuod Nyasaye bende nowuoyo kuom dolo mar jo ka Harun kaka gima Nyasaye noyiego ka ne en e piny.—Za 115:10, 12; 118:3; 133:1, 2; 135:19; Mat 5:17-19; 8:4.

it-1-E 343 ¶5

Bedo Muofu

Ng’at ma ne ng’ado bura e yo marach nikech asoya ne ipimo gi ng’at ma muofu, to mano e momiyo Chik ne kwero nyadinwoya kawo asoya, mich, kata buono jomoko, nikech gik ma kamago ne nyalo umo wang’ jang’ad bura ma mone ng’ado bura e yo maber. “Asoya umo wang’ ji.” (Wu 23:8) “Asoya dino wang’ ng’at mariek.” (Rap 16:19) Mich ne nyalo miyo kata mana jang’ad bura maber kendo mariek ong’ad bura e yo marach bed ni ong’eyo kata okiya. Kata obedo ni chik Nyasaye wacho ni mich nyalo umo wang’ ng’ato, owacho bende ni hero ng’ato e yo mokalo tong’ nyalo miyo ng’ato ong’ad bura e yo marach. Chik ne wacho kama: “Kik idog ne jachan e bura

mana nikech ojachan, kata dok ne jamwandu mana nikech ojamwandu.” (Law 19:15) Omiyo, jang’ad bura ne ok onego ong’ad ne jamwandu bura marach nikech ohero jachan mokalo tong’ kata nikech odwaro moro oganda.—Wu 23:2, 3.

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

w16.10 9 ¶4

“Wiu Kik Wil gi Tim Rwako Welo”

4 Jehova ne ok ochuno Jo-Israel mondo ochiw luor ne welo, kar mano ne odwaro ni gipar lit kod pek ma joma welo bedogago. **(Som Wuok 23:9.)** Ne ging’eyo kaka ngima jodak chalo. Kata ka Jo-Misri ne pok oloko Jo-Israel obedo wasumbnigi, ne gichayogi nikech ne gineno ni gibeyo moloyo Jo-Israelgo kendo ne gineno ni din margi ber moloyo mar Jo-Israel. (Cha. 43:32; 46:34; Wuok 1:11-14) Jo-Israel nodak e ngima mathek e piny Misri, kata kamano, Jehova ne dwaro ni gin to gine joma welo kaka ‘joma onyuol e kindgi’ tiende ni kaka jopinygi to ok jodak.—Law 19:33, 34.

it-2-E 393

Mikael

1. Mopogore gi Gabriel, en e malaika machielo moluong nyinge e Muma kendo en kende e miluonge ni “malaika maduong’.” (Juda 9) Nyingno kwongo yudore e Daniel sula mar apar kama iwachoe ni Mikael en “achiel kuom jotelo madongo moloyo.” No-dhi reso malaika moro ma “jatelo maduong’ mar pinyruodh Persia” ne ogeng’one. Ne oluong Mikael ni jatelo mar oganda gi Daniel, kendo ni ‘jatelo maduong’ mosebedo ka konyo’ oganda Daniel. (Da 10:13, 20, 21; 12:1) Mae nyiso maler ni Mikael e malaika ma notayo Jo-Israel e thim. (Wu 23:20, 21, 23; 32:34; 33:2) Wanyalo wacho kamano nikech Muma wacho ni “Mikael, malaika maduong’ ne yware gi Jachien e wi ringre Musa.”—Juda 9.

SEPTEMBER 14-20

MWANDU MA YUDORE E WACH NYASAYE | WUOK 25-26

“Gima Nyaka ne Bedie e Hema mar Lamo”

it-1-E 165

Sandug Singruok

Kaka Nonego Olose. Ka ne Jehova onyiso Musa kaka nonego olos hema mar lamo, nokwongo onyise kaka nonego olos Sandug Singruok, nikech mano e gima ne nyaka bedie e hema mar lamo kendo en e gima Jo-Israel nokawo kaka gima duong’. Ne en sanduk ma borne romo bede ariyo gi nus, lachne bat achiel gi nus, to tutne bat achiel gi nus. Ne olose gi yiend shita kendo ne omwon iye gi okone gi dhahabu. Ne olwor dhoge gi maridadi mar dhahabu. Raum mar Sandugno ne olos gi dhahabu lilo, to ok mana bao ma oum gi dhahabu, kendo borne kod lachne ne romre gi Sandugno. Ne othedh jokerubi ariyo mag dhahabu e wi raumno, achiel nobet e dho raum konchiel to machielo nobet komachielo, ne gikulo wiyegi to giyaro buombegi ma giumo Sandugno. (Wu 25:10, 11, 17-22; 37:6-9) Raumno bende ne iluongo ni “raum mar loso winjruok.”—Hib 9:5; som *PROPITIATORY COVER*.

it-1-E 166 ¶2

Sandug Singruok

Sandugno e ma ne ikanoe kite ariyo mopa-more ma noting’o chike, tiende ni Chike Apar. (Wu 25:16) ‘Agulu molos gi dhahabu ma ne oting’o manna kod ludh Harun ma ne oloth’ bende ne oket e Sandugno kae to ne ogolgi ka ne ochiegni ger hekalu mar Solomon. (Hib 9:4; Wu 16:32-34; Kwa 17:10; 1Ru 8:9; 2We 5:10) Ka ne Musa chiegni tho, nokopo ‘bug Chik’ momiyo jodolo ma Jo-Lawi kae to onyisogi ni gikane

e ‘bath sandug singruok mar Jehova Nyasachgi mondo oparnegi ni kik gitim richo.’ —Rap 31:24-26.

it-1-E 166 ¶3

Sandug Singruok

Nonyiso ni Nyasaye ne nigi Jo-Israel. Sandug Singruok ne nyiso ni Nyasaye ne nigi Jo-Israel. Jehova nosingo niya: “Abiro fwenyorani e wi raum kanyo mi anawuo kodi. Kendo ka an e kind jokerubi ariyo manie wi sandug Chik kanyo, ananyisi weche duto ma achiko Jo-Israel mondo oluw.” “Abiroga fwenyora gie bor polo manie wi raumno.” (Wu 25:22; Law 16:2) Samuel nondiko ni Jehova ‘obet e wi jokerubi’ (1Sa 4:4); omiyo jokerubi ne ochung’ ne “kido mar gari” mar Jehova. (1We 28:18) Kuom mano, “kinde moro amora ma ne Musa odonjo e hema mar romo mondo owuo gi Nyasaye, dwond Nyasaye ne winjore e kind jokerubi ariyo ma ne nie wi raum mar sandug Chik, kendo Nyasaye ne wuoyoga kode kanyo.” (Kwa 7:89) Bang’e kinde moko, Joshua kod Finehas Jadolo Maduong’ bende nokwayo Jehova kony e nyim Sandugno. (Jos 7:6-10; Bur 20:27, 28) Kata kamano, jadolo maduong’ kende e ma ne nenoga Sandug Singruok nikech en e ma nodonjoga Ka Maler Moloyo dichiel e higa, ok ni mondo owuo gi Jehova, to mondo otim gik motudore gi Odiechieng Pwodhruok.—Law 16:2, 3, 13, 15, 17; Hib 9:7.

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

it-1-E 432 ¶1

Jakerubi

Pichni mag jokerubi noket e kor hema mar lamo ma ne oger e thim. Ne othedh jokerubi ariyo mag dhahabu e wi raum mar Sandug Singruok, achiel e dho raum konchiel to machielo e dho raum komachielo. Ne ging’iyore kendo ne gikulo wiyegi kochomo raum mar sandugno ka gima gi-

lemo. Moro ka moro ne nigi buombe ariyo moyarore malo e wi raum ka gima giu-mo raumno mondo girite. (Wu 25:10-21; 37:7-9) E wi mano, ne otwang’ kido mag jokerubi e lewni ma iye ma nolosgo hema mar lamo kod pasia ma pogo Ka Maler kod Ka Maler Moloyo.—Wu 26:1, 31; 36:8, 35.

it-2-E 936

Makate Miketo e Nyim Nyasaye

Ne gin makate apar gariyo ma ne iketo e mesa ma ne nitie Ka Maler e hema mar lamo kata e hekalu, to ne iwiloga makatego gi manyien Sabato ka Sabato. (Wu 35:13; 39:36; 1Ru 7:48; 2We 13:11; Neh 10:32, 33) E dho Hibrania, makate ma ne iketo e nyim Nyasaye inyalo lok ni ‘makate miketo e wang’ Nyasaye. Makatego ne iketo e nyim Jehova ndalo duto kaka chiwo. (Wu 25:30).

SEPTEMBER 21-27

MWANDU MA YUDORE E WACH NYASAYE | WUOK 27-28

“Lewni ma Jodolo ne Rwako Puonjowa Ang’o?”

it-2-E 1143

Urim gi Thumim

Jotim nonro moko e wi Muma wacho ni Urim gi Thumim ne gin ombulu. Loko mar James Moffatt luongogi ni “ombulu maler” e Wuok 28:30. Jomoko wacho ni ne opog-gi didek, achiel ne ondik ni “ayie,” moro ne ondik ni “adagi,” to machielo ne ok ondik gimoro amora e kore. Ne itiyo kodgi mondo oyud dwoko mar wach moro ma ne chendo to ka ma ok ondik kore e ma nobiro, mano nyiso ni onge dwoko ma noyudore. Jomoko paro ni Urim gi Thumim ne gin kite ariyo mopamore ma bathgi konchiel rachar to komachielo rateng’. Ka ne odirgi piny to bethegi ma rochere ong’iyo malo, mano ne

nyiso ni dwoko en ni “ayie.” To ka bethege ma rotenge e ma ong’iyo malo, mano ne nyiso ni dwoko en ni “adagi.” To ka achiel ne en rachar to machielo en rateng’, ma ne nyiso ni onge dwoko. Nitie kinde moro ma Saulo nopenjo wach kokalo kuom jadolo ka be nonego odog omonj Jo-Filistia, to ne ok oyudo dwoko moro amora. Nikech ne oneno ni achiel kuom joge notimo richo, nosayo Nyasaye kama: “A Nyasach Israel, miwa dwoko kitiyo gi Thumim!” Saulo gi Jonathan noter e nyim ji kae to ne ogo ombulu mondo ong’ere ni en ng’a e kindgi motimo richo. E ndikono, nenore ni wach motigo ni, “Miwa dwoko kitiyo gi Thumim,” nyiso ni ne ok en goyo ombulu, kata obedo ni gik moko ariyogo ne dwa chalore. —1Sa 14:36-42.

it-1-E 849 ¶3

Lela Wang’

Jadolo Maduong’ mar Israel. E Israel machon, jadolo maduong’ ne tueyoga kilemba e wiye to e nyim kilembano ne nitie “osimbo maler” molos gi dhahabu. Osimbono ne ondik e weche ma wacho ni “Ler en mar Jehova.” (Wu 28:36-38; 39:30) Nikech jadolo maduong’ e ma ne telo ne ji e lamo mar Jehova, ne nyaka orit winjruok mare gi Jehova osik ka ber kendo weche ma ne ondik e osimboneno ne paro ne Jo-Israel kinde duto ni ne onego giket lamo mar Jehova osik ka ler. Ne onyiso e yo makare tich ma Jadolo Maduong’ ma en Yesu Kristo ne dhi timo kod kaka Jehova ne dhi yiere mondo oti tije mag dolo ma siro kaka Jehova en Nyasaye maler.—Hib 7:26.

w08 8/1 20 ¶17

Mi Jehova Duong’ Kuom Nyiso Luor

¹⁷ Onego wabed gi chuny mar nyiso luor gi duong’, to molojo e kindego mwalamo Jehova. Eklestias 5:1 wacho niya: “Rit tiendi kidhi e od Nyasaye.” Ne ochik Musa koda

Joshua ni gigol wuoche e tiendgi sama gin ka maler. (Wuok 3:5; Josh. 5:15) Timo kamano ne dhi nyiso ni gin gi luor kuom Jehova. Jodolo mag Jo-Israel ne nyaka rwak akerini mag katani, “mondo oum duk mar ringregi.” (Wuok 28:42, 43) Timo kamano ne konyo mondo kik giel duggi e yo moro marach, sama gitiyo e kendo mar misango. Ng’ato ka ng’ato ma ne a e libamba jodolo, ne nyaka rit luor gi duong’ mamalo kaluwo-re gi kaka Nyasaye dwaro.

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

w12-SW 8/1 26 ¶1-3

Be Ing’eyo?

Kite ma nengogi tek ma ne ochan e ofuko mar akor mar jadolo maduong’ e piny Israel ne ogol kanye?

Bang’ ka Jo-Israel ne osewuok Misri ma gi-dhi e thim, Nyasaye nomiyogi chik mar loso ofuko mar akor. (Wuok 28:15-21) Ofuk akornone nigi kite mag rubi, topaz, emerald, tarkois, safir, jasper, leshem, agat, amethyst, krisolait, oniks, gi jade. Be Jo-Israel ne nyalo yudo kitegi adier?

E kinde machon, ji ne ogeno ahinya kite ma nengogi tek kendo ne isuogiga. Jo-Misri machon ne gologa kitego kuonde maboyo ahinya moriwo nyaka pinje ma tinde iluongo ni Iran, Afghanistan, kendo samoro India. Jo-Misri bende ne kunyoga kite mopogore opogore ma nengogi tek. Ruodhi mag Misri e ma ne chiko kaka ne ikunyoga kitego e alwora duto ma ne gilochee. Ayub ne owacho kaka joma ne odak e kindene ne kunyo buche ka gimanyo kitego. Moko kuom kite ma Ayub wacho achiel kachiel ni ne ikunyoga e lowo ne gin safir kod topaz. —Ayu 28:1-11, 19.

Bug Wuok wacho ni Jo-Israel noyako gige Jo-Misri ma nengogi tek ka ne giwuok e pinyino. (Wuok 12:35, 36) Omiyo, nyalo bedo ni Jo-Israel noyudo kite ma nengogi

tek ma ne ochan e ofuko mar akor mar ja-
dolo maduong’ kuom Jo-Misri.

it-1-E 1130 ¶2

Ler

Le kod Cham. Nyithindo makayo mag dhok, rombe, kod diek ne ikwano kaka gik maler e wang’ Jehova kendo ne ok nyal wargi. Ne ichiwogi kaka misango kendo ringgi moko ne imiyo jodolo ma ne osewal mondo ochamgi. (Kwa 18:17-19) Cham mokwongo nyak kod achiel kuom apar ne gin chiwo maler, mana kaka misengni kod mich ma ne owal mondo otigo ka maler. (Wu 28:38) Gik moko duto ma ne owal mondo otigo kaka misengni kod mich, ne ler e wang’ Jehova kendo ne ok nyal ti kodgi e yo machielo. Kuom ranyisi, ka ne ng’ato oketo tenge achiel kuom apar mar gimoro modwaro chiwo ne Nyasaye, kaka ngano, kae to en kata achiel kuom joode otiyo kode ka ok ong’eyo e yo mopogore; wawach ni otede, ne ikwano ng’atno kaka ng’at moketho Chik Nyasaye ma ne chiko kaka onego oti gi gik maler. Chik ne dwaro ni ng’atno ochul gima nochamono kendo omed pasent 20 e wi gino. Bende, ne onego okel yim mondo ochiw kaka misango. Kuom mano, gimoro amora maler e wang’ Jehova ne nyaka mi luor.—Law 5:14-16.

SEPTEMBER 28–OKTOBER 4

MWANDU MA YUDORE E WACH NYASAYE | WUOK 29-30

“Chiwo Migolo ne Jehova”

it-2-E 764-765

Kwano Ji

E Got Sinai. Ne okwong okwan ji ka ne Jehova ogolo chik mondo otim kamano e kinde ma Jo-Israel ne ogo kambi Sinai e dwe mar ariyo e higa mar ariyo bang’ wuok Misri. Mondo okony Musa, ne oyier jodongo

e dhoudi duto mag Israel ma ne dhi chung’ ne tij kwano ji e dhoot ka dhoot ma ne giwuokie. Ne okwan chwo duto ma ne gin johigni 20 ka dhi nyime ma ne nyalo dhi e lweny kendo Chik ne dwaro ni gigol osuru mar nus shekel mondo okony e tije ma ne itimo e hema mar lamo. (Wu 30:11-16; Kwa 1:1-16, 18, 19) Chwo duto ma ne okwan ne gin ji 603,550, to mano ne ok oriwo Jo-Lawi ma ne ok dhi pog lowo e piny Jo-Israel. E wi mano, Jo-Lawi ne ok dhi chulo osuru kendo ne ok onego gidhi e lweny.—Kwa 1:44-47; 2:32, 33; 18:20, 24.

it-1-E 502

Chiwo

Ne nitie chiwo moko ma Chik ne dwaro ni mondo ogol. Ka ne Musa okwano Jo-Israel, dichwo ka dichwo ma ne jahigni 20 ka dhi nyime nonego ogol chiwo ma giwarogo ngimagi ma ne en “nus shekel mopim gi rapim mar ka maler.” Ne ‘onego gigol chiwono ne Jehova’ mondo giwargo ngimagi kendo ne onego ochiwgi “ne tij Nyasaye mitimo e hema mar romo.” (Wu 30:11-16) Ka luwore gi ng’at moro miluongo ni Josephus ma nono weche machon mag Jo-Yahudi (*The Jewish War*, VII, 218 [vi, 6]), ‘osuru mowalini’ ne ichuloga higa ka higa.—2We 24:6-10; Mt 17:24; som *TAXATION*.

w11-SW 11/1 12 ¶1-2

Be Ing’eyo?

Ere kaka ne isiroma tije Jehova ma ne itimo e hekalu ma ne ni Jerusalem?

Tije mopogore opogore ma ne itimo e hekalu ne isiro gi osuru, to ahinya ahinya osuru mar achiel kuom apar. Ne nitie osuru mamoko ma bende ne ichuloga. Kuom ranyisi, ka ne igero hema mar lamo, Jehova nonyiso Musa mondo ochok nus shekel mar fedha kuom Jo-Israel duto ma ne okwano mondo obed chiwo migolo ne Jehova.—Wuok 30:12-16.

Nenore ni Jo-Yahudi ne chuloga osuruni higa ka higa ka ne gidhi e hekalu. Mano e osuru ma Yesu nonyiso Petro mondo ochul gi pesa ma ne ogolo e dho rech.—Mathayo 17:24-27.

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

it-1-E 1029 ¶4

Lwedo

Keto Lwedo. Mopogore gi ting’o gik moko, *lwedo bende ne iketo kuom* ng’ato kata gimoro nikech gik mopogore opogore. Gi-momiyo ne iketoga lwedo kuom ng’ato kata gimoro ne en ni mondo onyis ni oyie-re kata okete tenge ne tich moro. Ka ne ichako tij dolo e piny Israel, Harun gi ya-wuote noketo lwetgi e wi ruath kod yimbe ariyo ma ne idhi chiw kaka misango, to timo mano ne nyiso ayanga jamnigo ne iya-ng’onegi mondo onyis ni gin jodolo mag Jehova Nyasaye. (Wu 29:10, 15, 19; Law 8:14, 18, 22) Ka ne Nyasaye ogolo chik mondo Musa oyier Joshua kaka ng’at ma ne

dhi kawo kare, Musa noketo lwete e wi Joshua, mi Joshua “nopong’ gi rieke” kendo koro nonyalo tayo Jo-Israel e yo maber. (Rap 34:9) Lwedo bende ne iketoga kuom ji ka ne idwa guedhgi. (Cha 48:14; Mar 10:16) Yesu Kristo bende noketo lwete kuom moko kuom joma nochango. (Mat 8:3; Mr 6:5; Luk 13:13) Jomoko bende noyudo mich mar roho maler ka ne joote oketo lwetgi kuom-gi.—Tic 8:14-20; 19:6.

it-1-E 114 ¶1

Walo, Wiro

Jehova nowacho kaka nonego olos mor wir e Chik ma nomiyo Musa. Nolose e yo make-nde ahinya kitiyo gi gik mopogore opogore kaka manemane, dalasini, ondago, kasia, kod mor zeituni. (Wu 30:22-25) Ne en richo maduong’ ahinya ka ng’ato ne nyalo tiyo gi gigo e loso mo ma kamano mondo otigo e yorene owuon. (Wu 30:31-33) Mano ne nyiso kaka ne en gima kende ahinya walo ng’ato ne tich moro ka itiyo gi mo malerno.

